

Mokusho Zen Ház jegyzetek

www.mokushozen.hu

Ez a Mű a [Creative Commons Nevezd meg! - Ne add el! - Ne változtasd! 3.0 Unported Licenc feltételeinek megfelelően szabadon felhasználható.](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/)

Kosen Thibaut: Belső forradalom (részlet)

Azt mondják, a zent nem írott formában, hanem inkább szóban adják át. Mégis, ez a szóbeli átadás, ha jól leírják és pontosítják, erőteljesen továbbadható írásos formában is.

Jól meg kell érteni, hogy a kuszen – a dódzsóban, zazen tartásban jegyzetek alapján vagy csak úgy rögtönzött tanítás – önmagunk legmélyéről fakad, és legjobb énünkől tör fel spontán módon, a legjobb testi és mentális hozzáállásban.

Igen sajátos és egészen érdekes stílus ered belőle.

Bevezető

Mi a forradalom? Ha tényleg igaz az, hogy igazi mestereken keresztül forradalmi evidenciák törnek fel és fejeződnek ki, egy zen szerzetes számára teljesen értelmetlen, hogy egy forradalmi ideál mögé bújjon. Az a forradalom, mely világunkat fejlettebb világgá alakítja, nem állhat küzdelemből a feketék és fehérek, jók és rosszak, szegények és gazdagok, üldözöttek és üldözők között... Nem lehet csak ez, mégha ezek is az első jelei. Egy zen szerzetes forradalmi érzékelése sokkal mélyebb. Például Marcos zapatista forradalmának eredménye nyilvánvaló. Hogyan lehetne örülni egy ilyen jelenségnek? Egy értelmiséginek könnyű dolga van, újságja mögül foglal állást, és a saját teste érdekében felhasználja azoknak a szerencsétleneknek a forradalmi energiáját, akik kockára teszik az életüket a harcban. És ebben a jelenségben az élő és mesterkéletlen ifjúság azzal a veszéllyel néz szembe, hogy eltapossák és teljesen megsemmisítik. Sok éve így van ez egész Dél-Amerikában. Olyan, mint amikor kipusztítanak egy erdőt, hogy a helyére autópályát, vagy repülőteret építsenek. A legrosszabb az, hogy még a győztes forradalom is nagyon gyorsan megmerevedik, mint a jég. A kubaiak úszva menekülnek az Egyesült Államok felé. Mao Ce-tung hangoztatta, hogy megnyerte a forradalmat, és ma az egész világ várja a forradalom forradalmát. Ha a forradalom forradalma eléri Kínát, akkor a kínaiak ihatnak majd kólát, és lehet majd hitelkártyájuk. Akkor hogyan álljunk hozzá? Nem tudunk egy becsületes és szabad világban hinni, amelyben mindenki felelősnek érzi magát? Carlos Castaneda elmeséli, hogyan küldte

vissza mestere Don Juant dolgozni arra a birtokra, ahol fiatalkorában kizsákmányolták, ahol majdnem odaveszett, és ahol sanyargatták és rabszolgasorban tartották a fiatal indiánokat. Don Juanban egy pillanatra sem merül fel a gyűlölet érzése. Csak teljességben és feddhetetlenül élni önmagával, csak a belső gyakorlás, ami beszívja a jelenségeket, mint egy örvény. Egy győzedelmes forradalomhoz azt a varázsfegyvert kell használnunk, amit sem elkapni, sem megállítani nem tud senki. Megállás nélkül dolgoznunk kell önmagunkon azért, hogy a miénk legyen ez a fegyver. Önmagunkon, de nem csak önmagunkért. Azokat a problémákat, melyek a világgal kapcsolatban felmerülnek bennünk, nem a közönséges tudatállapottal kell megközelítenünk, hanem az egész testtel, a zazen gyakorlásunkkal. A zazen varázsereje túl van azon, amit ellenőrzésünk alá tudunk vonni. Kérdőre vonni saját forradalmi nézeteinket sokkal nehezebb, mint ragaszkodni hozzájuk. Ez elvezet bennünket a csendhez, mivel lehetetlen akármit is mondani róla. Amikor őszintén kérdéseket teszünk fel magunknak a saját elveinkről, akkor már nem pusztán forradalmárok vagyunk, hanem a forradalommal is válunk, az élő és csendes forradalommal. Ülni határozottan, cél nélkül, mozdulatlanul maradni. Gyakorolni a zazent, a kinhint, a szampait, a három alapvető tartást, és a szamut, a munkát, melynek célja nem a személyes haszon, hanem mindannyiunk java. Nem állítani többé, hogy értünk valamit. Hagyni, hogy magától feltörjön az igazság és a kozmikus erő, megtanítani a többieknek a mély szabadságot és a helyes hozzáállást, nem a propaganda kedvéért, hanem hogy ténylegesen segítsünk rajtuk, és kiterjeszteni ezt a befolyást a világ fejlődése érdekében. De a világ nem elv szerinti irányban fejlődik. Az igazi fejlődés a tudatosság és a felelősségtudat megnyitása. Egyszerűen, csöndesen, ez a fejlődés el fogja vezetni az egész világot az örvényhez, a helyükön lévő dolgok örvényéhez, mivel minden dolog alapvető természete forradalmi

1. Az Út nagy kapuja

A zazen olyan, mintha az óceán közepén lennénk, erre utal Dógen hasonlata. A zazen a templomba vezető főkapu, nem kis torna önmagunkért, és amikor leülünk, mikor belépünk a templomba, ugyanarra a helyre érünk, ahová az összes nagy Buddha. Amikor Dógen mester kínai utazása nyomán visszatért Japánba, előadásokat tartott. A buddhizmus ott már létezett, de Dógen azt mondta: „Csak a zazen fontos. Minden buddhista dekoráció, a szútrák, a hiedelmek, a filozófia, a papi aspektus, mindez másodlagos. A dekorációk nem teszik lehetővé a Buddha felébredésének igazi megvalósítását; a bejárat, a Taóhoz vezető főkapu a zazen.” Japánban mesélte ezt el, hétszáz évvel ezelőtt. Aztán volt egy mondó, és valaki azt mondta neki: „Rendben, jól megértettük, hogy a zazen érdemei nagyok; a zazen bizonyára nagyon magas szintű, nagyon hatékony; de olyasvalaki, aki nem ismeri, talán azt gondolhatná, hogy vannak más módok is, sok módja van az Út megközelítésének.” Nem szeretem az Út szót használni, mert úgy képzeljük el, mint egy országutat, vagy egy autópályát. Fontos az a kép, amit a szavak adnak. Az Út egy kínai, japán jel. Japánul do, kínaiul pedig Taó. A franciák, az európaiak Útnak fordítják (a bejáratnál fizető kapu, felmutatjuk a kártyánkat, a kijáratnál fizetünk). A do jelentése nem egyenesre, hanem körkörösségre utal. Ahogy Dógen mester mondja a Zazensinben: „Sem egyenes, sem görbe.” Ehhez képest a do, mint az Út, sebességkorlátozással, zsarukkal és fizető kapukkal! A Taó jelentése ennél sokkal szélesebb, térben és időben végtelen. Az igazi vallás abból áll, hogy megtaláljuk a helyünket, integráljuk, kifejezzük, megvalósítjuk a Taót, a Taóvá váljunk. Ez azt is jelenti, hogy megértjük minden dolog titkát, a dolgok igazi lényegét, valóságát. A képzelet különösen fontos, a képzelet a dolgokról alkotott képek, amiket a tudatosságunkban hozunk létre, a dolgok leképezése. Például, ha hallunk egy szót, azonnal hozzátársítunk egy képet. Mindekinek meglesz róla a saját képe, ahogy a tudatosság bemutatja ezt a képet, ahogy megálmodjuk a dolgokat. Ha azt mondom nektek: „Áprilisi hal!” [1], mire gondoltok? Egy papírhadra, egy aranyozott halra. Ha

azt mondjuk: vallás, lesznek olyanok, akiknek egy sütemény, egy apáca jut eszükbe, másoknak kis lógó aranyozott harangok, megint másoknak egy templom.

Ugyanígy hajlamosak vagyunk az Utat is valami személyes dologként elképzelni, amelyre rálépünk, hogy eljussunk valahová, és amit csak azok ismernek, akik a klubhoz tartoznak. Valójában Do, az Út nem valami, hanem a dolgok összessége. A do megvalósítása annak megvalósítása, hogy a tudat az egész, hogy a tudat mi vagyunk, mi magunk, bensőségesen és végtelenül hosszú idő óta, és végtelen hosszú ideig. Ez az igazi vallás, vagyis ami összeköt, összehoz mindent [2]. Úgyhogy amikor az a fickó felteszi a kérdést: „Van egy csomó módszer, egy csomó kapu, amivel beléphetünk ebbe az egyedüli tudatba. Ön miért kizárólag a zazen ajánlja?”, Dógen válasza a következő: „Azért, mert ez a főkapu.”

A dóról, a Taóról beszéltem. Azt is mondják, a Buddha Dharmája, vagy bucudo, a Buddha Útja. Dógen mester írt egy szöveget, melynek címe Gendzsó Kóan, ebben nagyon mélyen beszél az emberi lény és a Buddha törvénye közötti kapcsolatáról. Valójában emberi lényként nincs igazán választásunk. Egyéni szembesülünk a valósággal, azzal a valósággal, amely még ha hazugság is, még ha igazságtalanság is, még ha tudatlanság is, a Buddha dharmája. Életünk ez a szembesülés. Ez a dharma nem korlátozódik arra az időre, mely a születés és a halál közt telik el. Pontosan azért, mert meghaladja születésünk és halálunk korlátjait, miközben végig jelen van életünkben, épp ezért aggasztja az embert. Úgyhogy megpróbáljuk megérteni azt a dolgot, mely része az életnek, de túl is lép rajta, amit úgy hívunk Út, a Buddha dharmája, Taó, Isten. Mi a kapcsolatunk ezzel az örökkévalósággal? A Gendzsó kóanban Dógen mester elmagyarázza ezt. Tapasztalt szerzeteseknek magyarázza, nem kezdőknek. A Gendzsó kóan valóban mély titkokat tartalmazó szöveg, amely beavatottaknak, nagy tanítványoknak szól. Mindig efféle ellenvetésekkel találkozunk: „Igen, de én jógázok is, taicsizok is, sok kapun át rá lehet térni az Útra.” Tény, hogy kissé nevenségesnek látszunk, mikor azt mondjuk: „A zazen, az a legjobb.” Dógen nem ezt akarja mondani, csak azt mondja: „Ez a főkapu.” A templomok struktúrája, elrendezése egészen sajátos. Az épületek, termek helyét nem véletlenszerűen, hanem kozmikus szabályok szerint határozzák meg. Az összes tájolás, elhelyezés a főkapu alapján van megszabva. E bejárathoz képest létezik a nyolc égtáj. „Miért mondja ön, hogy valóban sok bejáraton át lehet megközelíteni a Buddha dharmáját?” Lehet mélyen, hittel énekelni a szútrákat; amikor a szútrákat énekeljük, mélyen megfélekedhetünk önmagunkról, és akkor teljesen behatolunk a Buddha dharmájába. Említhetnénk a mudrákat, a titkos mantrákat is, akkor miért mégis inkább a zazen? Deshimaru mester mindig azt mondta nekünk: „Csak zazen.” Azért, mert egyszerűen ez a főkapu, melyhez minden viszonyul, minden hozzáépül. És biztos, hogy a zazenél többet nem lehet tenni, mert zazenben egyáltalán nem teszünk semmit. A fickó erősködik: „Miből gondolja, hogy a zazen a főkapu, talán más főkapu is van.” Dógen pedig azt mondja: „Sákjámuni* nagy mester azt mondta – és előtte már mások is, a legrégebbi, történelem előtti időktől fogva, és nem csak Indiában: „Ezt a ragyogó módszert a Taó eléréseért adták át – a Taó, mint kör, nem mint autópálya – és a múlt, jelen és jövő buddhái a zazen gyakorlása révén valósítják meg és összpontosítják a Taót.” Ezért egyértelmű, legalábbis ami a buddhizmust illeti, hogy a zazen adják tovább a főkapuként. Nemcsak a buddhák, hanem a mesterek is, a történelem előtti buddhák, akiket még csak nem is ismerünk, az átadás mesterei Indiában, Kínában, mind zazen gyakorolva ébredtek fel, érték el az Utat.” Ezért mondja Dógen: „Ez a főkapu az emberek és az istenek számára.” A fickó továbbra is hajtogatja: „Értjük, hogy ön helyesen tanulmányozta a Táthagata kitűnő módszerét, vagyis a zazen, és hogy a régiek által átadott nyomok alapján tanulmányozta. Értjük, hogy a zazen meghaladja a közönséges dimenziót, de akárhogy is legyen, én azt mondom, a szútraolvasás, a buddhák nevének éneklése önmagában is elvezethet a felébredéshez, és erősen gondolkodóba ejt, hogy a zazennek, ami abból áll, hogy cél nélkül ülünk, és nem csinálunk semmit, lehet-e valamilyen kapcsolata a felébredés tényével. Ön azt gondolja, hogy ha cél nélkül ül anélkül, hogy bármit is tenne, lehetővé fog

válni, hogy felébredjen, hát ez teljesen nevetséges, viszont ha egész nap a szútrákat olvassuk, ha megértjük a Buddha továbbadott szavait, és ha ismétjük a buddhák neveit tartalmazó mágikus mantrákat, akkor elérhetjük a felébredést.” Dógen így válaszol: „Ha azt gondolja, hogy a buddhák számádhija, ez a felülmúlhatatlanul nagy módszer csak abból áll, hogy cél nélkül ülünk, és nem csinálunk semmit, akkor ön bemocskolja a nagy Járóvet, és le fog esni a magas lóról, maga félkegyelmű, ez olyan, mintha vizet keresne, miközben épp az óceán kellős közepén úszna, és azt állítaná, hogy nincs víz. Képzeld el, hogy amikor leül zazenbe, amikor fölveszi a tartást, már az összes nagy buddha jelen van, kecsesen, kényelmesen ülve. És amikor fölveszi a tartást, az összes nagy buddha megvalósítja a saját számádhiját önön keresztül.” A zazen olyan, mintha az óceán közepén lennénk, erre utal Dógen hasonlata. A zazen a templomba vezető főkapu, nem kis torna önmagunkért, és amikor leülünk, mikor belépünk a templomba, ugyanarra a helyre érünk, ahová az összes nagy buddha: „Tényleg buta dolog, ha nem látja, nem érti, hogy elvegyülni a buddhák zazenjével óriási érdemet hoz. Ön annyira meg van mérgezve, hogy nem látja ezt. Úgyhogy most legyen szíves, és jól gondolkodjon el azon a tényen, hogy a Buddha királysága felfoghatatlan. Nem érhetik el tudatosan, még kevésbé olyanok, mint maga, akiknek nincs hitük, akik nem hisznek benne, és nincs semmi bölcsességük. Az olyan emberek, mint maga, nem találkozhatnak ezzel a királysággal. Egyedül azok, akiknek helyes hitük van, vagyis akik a helyes irányt követik, és ráadásul komoly képességeik vannak, léphetnek be ebbe a királyságba. Akiknek nincs hitük, nem fogadják el úgy, ahogy tanították, és úgy, ahogy átadták.”

Egyébként már Sákjámuni idejében is, a híres gyűlésen a Keselyűk csúcsánál, Sákjámuni Buddha azt mondta bizonyos embereknek: „Elmehettek, ha akartok, jobb is, ha elmentek. Ha nem vagytok hajlandók megnyitni a tudatotokat, ne zavarjatok engem. Amikor követjük a valós dolgot, amikor látunk, akkor érdemes gyakorolni és tanulmányozni. Különben egy darabig kínlódtok, aztán majd megbánjátok, hogy a múltban nem kaptátok meg a dharma segítségét, áldásait, amelyek megadták volna nektek ezeket a képességeket.” Azért választottam ezt a kis mondót, mert valami igazán, igazán fontos dolgot közelít meg. Ez az a pillanat, amikor azt mondja, hogy amikor Buddhában, zazenben ülünk, csatlakozunk mindazok helyéhez, tudatához, köréhez, akik korábban zazent gyakoroltak, és akik már elérték a számádhit előttünk, velünk egyidőben, és utánunk. Az idő, a tér, nem létezik a Taóban, a Taó maga az idő és a tér fogalmának megalkotója.

[1] Francia szokás szerint április elsején kis papírhallakkal tréfálják meg egymást az emberek.

[2] A religio, vallás szó eredetileg a religare, összekötni jelentésű igéből származik.

[...]